

Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışları, Akademik Öz Yeterlik İnançları ve Mükemmeliyetçilik*

Nurbanu SULA ATAŞ**, Hatice KUMCAĞIZ***

Makale Bilgisi	ÖZET
<i>Geliş Tarihi:</i> 15.08.2018	Bu araştırmanın amacı; ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın örneklemini Samsun ilinin İlkadım ilçesindeki liselerde öğrenim gören 383 kız ve 219 erkek olmak üzere toplamda 602 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada Akademik Erteleme Ölçeği, Çocuk ve Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği, Çocuklar İçin Öz Yeterlik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Çoklu Regresyon Analizi, t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma verileri SPSS for Windows 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiş olup, ulaşılan bulgular yorumlanmıştır. Çalışmada, ergenlerin akademik erteleme davranışı ile akademik öz yeterlik inançları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki, ergenlerin akademik erteleme davranışı ile mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeği alt boyutlarından Kendine Yönelik alt boyutu puanı arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin, akademik erteleme davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Ergenlerin akademik erteleme davranışları ile akademik öz yeterlik inançları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta, sınıf düzeyine göre ise anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Ergenlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyi Ölçeği alt boyutlarından Sosyal Kaynaklı alt boyutu sınıf düzeyi ve cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta, Kendine Yönelik alt boyutu anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.
<i>Kabul Tarihi:</i> 11.03.2019	
<i>Erken Görünüm Tarihi:</i> 13.03.2019	
<i>Basım Tarihi:</i> 30.04.2020	
Anahtar Sözcükler: Akademik erteleme, akademik öz yeterlik, mükemmeliyetçilik	

Academic Procrastination Attitudes of Adolescents, Academic Self-Efficacy Beliefs and Perfectionism Levels

Article Information	ABSTRACT
<i>Received:</i> 15.08.2018	The purpose of this research was to examine the relationship between perfectionism and academic procrastination in adolescents' academic self-efficacy. The sample of this research consists of 383 female and 219 male students studying in a high school in the İlkadım district of Samsun province. The academic procrastination scale, child and adolescent perfectionism scale, self-efficacy scale for children and personal information form were used in this research. Pearson product-moment correlation analysis, regression, multiple regression analysis, t-test, one way variance analysis (ANOVA) tests were applied to the data of research. The research data was analyzed using SPSS. There was a moderately significant relationship between the academic procrastination of adolescents and academic self-efficacy in the negative direction, a significant correlation was found between academic procrastination with the self-directed subdimension from perfectionism negatively. Academic self-efficacy and perfectionism of adolescents were found to be a significant predictor of academic procrastination. Academic procrastination of adolescent and academic self-efficacy beliefs differ significantly according to gender but does not significantly differ according to the class level. The social originated subdimension from the level of perfectionism of adolescents differs significantly according to class level and gender, the self directed subdimension does not differ significantly.
<i>Accepted:</i> 11.03.2019	
<i>Online First:</i> 13.03.2019	
<i>Published:</i> 30.04.2020	
Keywords: Academic procrastination, self-efficacy, perfectionism	
doi: 10.16986/HUJE.2019050341	
Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi	

Kaynakça Gösterimi: Sula Ataş, N., & Kumcağız, H. (2020). Ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 375-386. doi: 10.16986/HUJE.2019050341

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 2017/20 karar no ile etik kurul izni alınan bu makale, birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiş ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) (PYO.EGF.1904.17.007, 31.05.2018) tarafından da fon ile desteklenmiştir.

** Uzman Psikolojik Danışman, Milli Eğitim Bakanlığı, Samsun-TÜRKİYE. e-posta: nurbanusulaatas@gmail.com (ORCID: 0000-0001-286X)

*** Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D., Samsun-TÜRKİYE. e-posta: haticek@omu.edu.tr (ORCID: 0000-0002-0165-3535)

1. GİRİŞ

Bireyin eğitim-öğretim yaşamında yapması gereken ödev veya görevleri farklı nedenlerle erteleme akademik erteleme davranışı olarak tanımlanmaktadır (Özer ve Altun, 2011). Alanyazında erteleme davranışının bir alt boyutu olarak yer alan akademik erteleme, erteleme kavramının özgün bir biçimidir. Akademik erteleme davranışı Solomon ve Rothblum (1984) tarafından sınava hazırlanmanın, proje veya ev ödevlerinin yapılmasının son dakikaya bırakılması olarak ifade edilmiştir (akt. Gürültü, 2016). Başka bir ifadeyle okulla ilişkili olan tüm ödev, sorumluluk ve davranışlar erteleme ya da geciktirme eğilimi şeklinde tanımlanabilir (Toker, 2014). Akademik erteleme öğrencilerin akademik performanslarını olumsuz yönde etkilemektedir (Korkmaz, 2018). Okulda verilen ödevlerin ve sorumlulukların verilme sebebi etkili öğrenmenin gerçekleşmesi ya da öğrencinin davranış kazanabilmesidir. Ödev ve sorumluluklar zamanında yapılmadığında öğrencinin eğitim-öğretim yaşantısında kazanılması gereken kazanımların gerisinde kalmasına yol açacaktır. Lee (2005) akademik yaşamda alışkanlık haline getirilmiş erteleme davranışının öğrencinin yaşam kalitesi ve performansını düşürdüğünü belirtmektedir.

Araştırmacılar akademik erteleme konusunda yaptıkları çalışmalarla, erteleme davranışının nedenlerini anlamaya çalışmışlardır. Erteleme davranışının nedenlerini, ortaya çıkış sürecini anlamak, bu konuda çözüm üretebilmek için ön koşuldur. Bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında motivasyon eksikliği, benlik saygısı, sınav kaygısı, kişilik özellikleri, düşük öz kontrol, görevin zor olarak algılanması, öğrenilmiş çaresizlik gibi sebeplerle karşılaşılmaktadır (Çelik-Berber ve Odacı, 2015; Haycock, McCarthy ve Skoy 1998; Karataş ve Bademcioglu, 2015; McKean, 1994; Milgram, Batori ve Mowrer, 1993; Sarıkaya-Aydın ve Koçak, 2016; Senecol, Koestner ve Vallerand, 1995; Terzi, Uyangör ve Dülker 2017). Bireyler doğdukları andan itibaren yaşama uyum sağlamak için yeni şeyler öğrenmek zorundadır. Bu öğrenme sürecinde çocuk, yetişkinler tarafından geliştirilmekte, eleştirilmekte ve belli bir standarda ulaşmaya çalışmaktadır (Kırdök, 2004). İlerleyen yaşlarda birey bu çabayı üstlenerek kendisi belirlenen standartlara ulaşmaya hatta bu standartları aşmaya çalışmaktadır. Bireylerin bir konuda mükemmel olmak amacıyla aşırı çaba sarf etmesi “mükemmeliyetçilik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018).

Ergenlik döneminde farklı gelişim alanlarındaki gelişim görevlerini tamamlamak zorunda olan birey aynı zamanda yaşamının da en zorlu yıllarından geçmektedir. Ergenlik yıllarının başında dört yıl süresince eğitim göreceği liseyi belirleyecek olan zorlu sınav, ergenlik yıllarının sonlarında ise yaşamı boyunca yapacağı mesleği belirleyecek olan üniversite sınavında göstereceği performans ergenin yaşadığı psiko-sosyal değişimlerden etkilenmektedir. Ergenler duygusal yaşamlarında meydana gelen köklü değişimlerin etkisiyle başkaları tarafından sevgi görmeye son derece ihtiyaç duyarlar ve bu ihtiyaçlarını hem karşı cinsten bir arkadaş hem de akran gruplarıyla karşılamaya çalışırlar (Ersanlı, 2005). Bu amaçla, daha iyi, daha mükemmel olmaları gerektiği, aksi takdirde yalnız kalabilecekleri şeklinde bir inanç sistemi geliştirebilirler. Dolayısıyla ergenlerin mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinin ergenlik dönemi özelliklerinden etkilenmekte olduğu görülmektedir.

Yaşamdaki en önemli geçiş dönemlerinden biri olan ergenlik dönemi, özellikleri itibariyle ergenlerin pek çoğunu mükemmeliyetçi kişilik özellikleri sergilemeye itmektedir (Camadan, 2009). Çevresi, özellikle de arkadaşları tarafından kabul görmek isteyen ergenler kendilerini ispatlamak, daha iyi daha mükemmel olmak gibi amaçlarla kendilerine hedefler belirler ve bu hedeflere ulaşma yönünde tutum sergilerler. Bu çabada sergileyecekleri mükemmeliyetçi tutum, olumsuz sonuçlarla karşılaştıklarında kimlik geliştirme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Bireyde oluşabilecek özgüven eksikliği, yetersizlik hissi, düşük benlik saygısı, sosyal kaygı bu etkiler arasında sayılabilir (Rice, Ashby ve Slaney, 1998). Bireylerin iyiye ulaşmak, başarı elde edebilmek için ihtiyaç duydukları bir diğer özellik de öz yeterlik inancıdır. Bireyin eğitim-öğretim süreçlerinden geçerken bu sürecin sonunda başarı elde edeceğine dair inanca ihtiyacı vardır. Öz yeterlik inancı Bandura (1997) tarafından bireyin bir işi yapabilmek için gerekenleri organize edip, o işi başarıyla yapabilme potansiyeline ilişkin kendi yargıları olarak tanımlanmıştır. Başka bir tanımda ise öz yeterlik inancı, bireyin karşısına çıkabilecek zorluklarla baş edebilmede ne derece başarı göstereceğine ilişkin kendi öngörülerini, inancı şeklinde ifade edilmiştir (Senemoğlu, 2004). Öz yeterlik inancı birçok yönden öğrencilerin davranışlarını etkilemektedir. Öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri görevlerle ilgilenmelerini, yetersiz gördükleri görevlerden kaçınmalarını sağlar; çeşitli aktivitelere ne kadar çaba göstereceklerini belirlemelerine yardımcı olur, neleri gerçekleştirebilecekleri konusunda öngörü oluşturmalarını sağlar (Telef, 2011). Öz yeterliğin yüksek oluşu zorlu performans gerektiren işlere güvenle yaklaşmayı kolaylaştırır, iyimser bakış açısını artırır, kaygıyı azaltır ve benlik saygısını artırır (Pajares ve Schunk, 2002).

1.1. Problem Durumu

Ergenlik döneminde meydana gelen değişimlerin değerlendirmesini yapmak, hayal kurmak ve bağımsız bir birey olduğunu hissetmek adına ergenlerin sıklıkla yalnız kalmaya ihtiyacı vardır (Ersanlı, 2005). Fakat ergenlik dönemine denk gelen yoğun sınavlar ve sorumluluklar ergenlerin sahip oldukları kısıtlı zamanı kişisel ihtiyaçları ve akademik sorumlulukları arasında paylaşmak zorunda kalmalarına ve dolayısıyla zaman yönetimi konusunda sıkıntılara yol açmaktadır. Eğitim-öğretim yaşantısının getirdiği sorumluluklara yeterince zaman ayrılamaması da bu dönemde akademik erteleme davranışının sıklıkla tekrarlanması sonucunu doğurabilmektedir. Zorlu ergenlik ve sınav süreçlerinde bireyin en fazla ihtiyacı olan şeylerden biri de

başarabileceğine dair inancıdır (Aydoğan ve Özbay, 2012). Karşılaşacağı sınavlarda başarılı olacağına inanan, zorlukların üstesinden gelebilecek yeterlikte olduğuna inanan yani öz yeterlik inançları yüksek olan bireylerin kaygıları azalmaktadır ve bu da başarıma olasılığını artırmaktadır (Bandura, 1997).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde akademik erteleme davranışını açıklayan kuramsal temelin sınırlı olduğu, mevcut araştırmaların da büyük bir çoğunluğunun üniversite öğrencileriyle yapılmış olduğu görülmüştür. Alan yazındaki araştırmalarda akademik erteleme ile akademik öz yeterlik ilişkisi ve akademik erteleme ile mükemmeliyetçilik ilişkisini inceleyen çalışmalar bulunduğu ve akademik ertelemenin bu değişkenlerle ilişkili olduğu bulunmuştur (Akbay ve Gizir, 2010; Özer ve Altun, 2011; Ünal, 2013). Bu çalışmalar doğrultusunda akademik öz yeterlik ve mükemmeliyetçilik kavramlarının akademik erteleme üzerinde bir etkiye sahip olacağı düşünülmüştür.

Erteleme davranışının en fazla yoğunlaşılan türü olan akademik erteleme, son dönemlerde sebepleri yoğun bir şekilde araştırılan bir konu olmuştur. Farklı çalışmalarda erteleme davranışının mükemmeliyetçilik, yetersiz motivasyon, sürekli kaygı, başarısızlık korkusu, öz yeterlik algısı gibi sebeplerden kaynaklandığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Akbay ve Gizir, 2010; Janssen ve Cartoon, 1999; Sarıoğlu, 2011). Akademik erteleme davranışına etkisi farklı araştırmalara konu olan mükemmeliyetçilik ve öz yeterlik algısı değişkenleri birbirinden bağımsız olarak pek çok araştırma tarafından desteklenmiştir. Buna rağmen ergenlerin akademik erteleme davranışları ile mükemmeliyetçilik düzeyleri ve akademik öz yeterlik inançları arasında nasıl bir ilişki bulunduğu daha önce herhangi bir çalışmaya konu olmamıştır. Bu sebeple yapılan araştırmanın bu konuda yapılacak çalışmalara fikir verebileceği, ergenlere ve ailelere yönelik yapılacak yeni çalışmaların önünü açacağı ve eğitim-öğretim faaliyetleri bağlamında farkındalığı artıracığı düşünülmektedir. Akademik erteleme davranışının özellikle yoğun sınav dönemlerinden geçen ergenlerin akademik yaşamı ve geleceği üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulduğunda akademik erteleme davranışının sebeplerini incelemeye yönelik güncel ve işlevsel çalışmaların önemi anlaşılmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Ergenlik dönemi bireylerin yaşantılarındaki kritik dönemlerden birisidir. Bu dönemde kimlik arayışında olan ergenler aynı zamanda gelecekleri için önemli kararlar alabilme sürecindedirler. Bu kapsamda, araştırmanın amacı ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

1.3. Araştırma Problemi

Ergenlik dönemi fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimin yaşandığı bir süreçtir. Bu süreçteki değişimlere uyum sağlamaya çalışan ergenlerde gerek ailesi gerekse sosyal çevresi tarafından akademik yaşantılarında da yoğun başarı beklentisi görülebilmektedir. Bu yoğun başarı beklenti karşısında ergenlerin mükemmeliyetçi davranışlara ya da erteleme davranışlarına yönelebileceği düşünülmektedir.

1.3.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Bu araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır: (1) Ergenlerin akademik erteleme davranışları ile akademik öz yeterlik inançları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır? (2) Ergenlerin akademik erteleme davranışları ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır? (3) Ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri akademik erteleme davranışının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir yordayıcısı mıdır? (4) Ergenlerin cinsiyetine göre akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir? (5) Ergenlerin sınıf düzeyine göre akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Bu araştırma, ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2012).

2.1. Araştırma Grubu

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 öğretim yılında Samsun ili İlkadım ilçesinin merkezinde bulunan liselerde öğrenim gören 17093 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminin belirlenmesi için ilk olarak uygun örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır. Buna göre %5 hata payı ve %95 güven aralığı için uygun örneklem büyüklüğü 390 olarak belirlenmiştir. Ancak daha fazla gönüllüye ulaşabilmemiz neticesinde örneklem büyüklüğü 602 kişiden oluşmuştur.

Araştırmaya katılacak öğrencilerin belirlenmesinde ise tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre Samsun ili İlkadım İlçesindeki devlet liseleri 2016 TEOG taban puanlarına göre yüksek orta ve düşük başarı olarak 3 tabakaya ayrılmıştır.

Tabakalamada 2016 TEOG taban puanlarının ortalamasının bir standart sapma üstünde olan okullar başarısı yüksek, ortalamasının bir standart sapma altında olan okullar başarısı düşük ve bu arada kalanlarda orta derecede başarılı okullar olarak belirlenmiştir. Buna göre araştırmanın evreninde yüksek başarı grubunda 3 okul, düşük başarı grubunda 9 okul, orta derecede başarılı okullar grubunda da 12 okul yer almaktadır.

Araştırmanın evreninde yer alan okulların başarı oranları ve ulaşılabilen öğrenci sayısı dikkate alınarak yüksek düzeyde başarıyı temsil eden okullardan bir okulun, orta düzeyde başarıyı temsil eden okullardan iki okulun, düşük başarı düzeyini temsil eden okullardan üç okulun araştırmanın örneklemeine dâhil edilmesine karar verilmiştir. Bu okulların belirlenmesinde ise bir random yöntemi olan tesadüfî sayılar tablosu kullanılmıştır. Bunun sonucunda da bu çalışmada uygulama yapılacak okullar Atatürk Anadolu Lisesi, Yeşilkent Anadolu Lisesi, Samsun İbrahim Tanrıverdi Sosyal Bilimler Lisesi, Sema-Cengiz Büberci Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Piri Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 19 Mayıs Lisesi olarak belirlenmiştir. Araştırmaya her okuldan ve her sınıf düzeyinden birer şube alınmasına karar verilmiştir. Okullardaki şubeler tesadüfî olarak seçilmiştir. Buna göre örneklem grubundaki öğrencilerin 383'ü (% 63.6) kız, 219'u (% 36.4) erkek; 167'si (% 27.7) 9.sınıf, 149'u (% 24.8) 10.sınıf, 155'i (% 25.7) 11.sınıf, 131 'i (% 21.8) 12.sınıf öğrencisi olduğu bulunmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerini belirlemek için Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerini belirlemek için Flett ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen Baş ve Siyez (2010) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Çocuk ve Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin sosyal, akademik ve duygusal öz yeterliklerini belirlemek için de Muris (2001) tarafından geliştirilen, Telef ve Karaca (2012) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Çocuklar İçin Öz Yeterlik Ölçeği ile öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacı ile araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

2.3.1. Akademik Erteleme Ölçeği

Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencilerin akademik erteleme davranışının ölçülmesine yönelik olarak Çakıcı (2003) tarafından geliştirilmiştir. "Beni hiç yansıtmıyor, beni çok az yansıtmıyor, beni biraz yansıtmıyor, beni çoğunlukla yansıtmıyor, beni tamamen yansıtmıyor" şeklinde 5'li Likert tipi olarak hazırlanan ölçek, 12 olumsuz 7 olumlu toplam 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten elde edilecek puan 95 ile 19 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan öğrencinin akademik ertelemeci olduğunu, düşük puan akademik ertelemeci olmadığını göstermektedir. Erteleme ve Düzenli ders çalışma alışkanlığı olmak üzere 2 faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .92, test tekrar test korelasyon katsayısı .89 olarak bulunmuştur (Çakıcı, 2003). Bu araştırma için ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise .90 olarak bulunmuştur.

2.3.2. Çocuk ve Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Flett ve diğerleri (2001) tarafından geliştirilen 22 maddelik Likert tipi ölçek, Baş ve Siyez (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 5'li Likert tipi bir öz değerlendirme ölçeğidir ve Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik ve Sosyal Kaynaklı Mükemmeliyetçilik olmak üzere iki alt boyuttan oluşmuştur. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmalarında 4 maddenin elenmesine ve ölçeğin Türkçe halinin 18 maddeden oluşmasına karar verilmiştir. Ölçeğin puanlanmasında iki farklı mükemmeliyetçilik puanı elde edilmekte, toplam puan ise hesaplanmamakta ve yorumlanmamaktadır. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanın yükselmesi mükemmeliyetçilik düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik Boyutu için .85, Sosyal Kaynaklı Mükemmeliyetçilik boyutu için .89 olarak hesaplanmıştır (Baş ve Siyez, 2010). Bu araştırma için ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik Boyutu için .84, Sosyal Kaynaklı Mükemmeliyetçilik boyutu için .88 olarak tespit edilmiştir.

2.3.3. Çocuklar İçin Öz Yeterlik Ölçeği

Muris (2001) tarafından sosyal, akademik ve duygusal öz yeterlikleri ölçmek amacıyla 12-19 yaş arasındaki bireyleri kapsayacak şekilde geliştirilen Çocuklar İçin Öz Yeterlik Ölçeği, Telef ve Karaca (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek beşli Likert tipi (1=hiç ve 5=çok iyi) bir ölçektir. Ölçek, akademik öz yeterlik, sosyal öz yeterlik ve duygusal öz yeterlik olmak üzere toplam 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayıları ölçeğin geneli için .86, alt boyutlardan akademik öz yeterlik için .84, sosyal öz yeterlik için .64, duygusal öz yeterlik için .78 olarak hesaplanmıştır. Toplam puan alt faktörlerden alınan puanların toplanmasıyla elde edilir ve ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 105, en düşük puan 21'dir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek öz yeterliği, düşük puan düşük öz yeterliği göstermektedir (Telef ve Karaca, 2012). Bu araştırma için ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise ölçeğin geneli için .85, alt boyutlardan Akademik öz yeterlik için .82, Sosyal öz yeterlik için .64, Duygusal öz yeterlik için .77 olarak tespit edilmiştir.

2.3.4. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda cinsiyet, sınıf düzeyi gibi değişkenler yer almaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın yürütülebilmesi için öncelikle Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan (2017/20) etik kurul onayı ve Samsun ili İlkadım İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yazılı izin alınmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde, Samsun ilinin İlkadım ilçesinde bulunan devlet liselerinde öğrenim gören ulaşılabilen öğrencilere bilgi verilerek sözlü onamları alınmış, araştırmacı tarafından araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere uygulanmıştır. Ölçme araçlarının uygulanabilmesi için ilgili kurumlardan izin alındıktan sonra derslerin uygun olduğu zamanlarda ilgili öğretmenler ile görüşülmüş ve ölçme araçları gruplar halinde öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

Araştırma verileri SPSS for Windows 20.0 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizine başlanmadan önce, veri toplama araçları tek tek kontrol edilerek sıralanmış, veri toplama araçları yoluyla elde edilen veriler tanımlanmış ve SPSS programına yüklenmiştir. Araştırma verileri alt problemlere göre analiz edilmiştir. Öncelikle elde edilen verilere hangi testlerin uygulanacağını belirlemek amacıyla değişkenlerin dağılımının normalliğini araştırmak için çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterebilmesi için bu değerlerin -1, +1 arasında olması gerekmektedir (Karasar, 2012). Araştırmada kullanılan ölçeklerin alt boyutlarından elde edilen verilerinin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin 0.01 ile -0,5 arasında olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlara göre araştırma verilerinin dağılımın normal olduğu kabul edilerek araştırmanın hipotezlerinin değerlendirilmesinde parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Çoklu Regresyon Analizi, t-testi ve ANOVA kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışları ile Akademik Öz Yeterlik İnançlarına İlişkin Bulgular

Ergenlerin akademik erteleme davranışları ile akademik öz yeterlik inançları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi yapılarak incelenmiş ve sonuçlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışları ile Akademik Öz Yeterlik İnançları Puanlarına Ait Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	r	p
Akademik Erteleme	602	-.336	.000*
Akademik Öz Yeterlik			

* p<.01

Tablo 1'de görüldüğü gibi akademik erteleme davranışı ile akademik öz yeterlik inançları arasında negatif yönde ($r = -.336$; $p < .01$) orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

3.2 Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışları ile Mükemmeliyetçilik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Ergenlerin akademik erteleme davranışları ile mükemmeliyetçilik düzeylerine ilişkiyi test etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.

Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışları ile Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Puanlarına Ait Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	Mükemmeliyetçilik Düzeyi Alt Boyutları	
		Kendine Yönelik	Sosyal Kaynaklı
Akademik Erteleme	602	-.277	.050
		.000*	.110

* p<.01

Tablo 2'de görüldüğü gibi akademik erteleme davranışı ile mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeği alt boyutlarından Kendine Yönelik alt boyutu arasında negatif yönde ($r = -.277$; $p < .01$) düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Akademik Erteleme davranışı ile mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeği alt boyutlarından Sosyal Kaynaklı alt boyutu arasında ($r = .050$; $p > .01$) anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

3.3. Ergenlerin Akademik Öz Yeterlik İnançları ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Akademik Erteleme Davranışını Yordayıp /Yordamadığına İlişkin Bulgular

Ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin akademik erteleme davranışının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığı Çoklu Regresyon Analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3.

Akademik Öz Yeterlik İnançlarının ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Akademik Erteleme Davranışı Üzerindeki Etkisine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

	Standart Hata	Beta	t	p	r	r ²
Akademik Öz Yeterlik	.039	-.284	-7.513	.000	.430	.181
Mükemmeliyetçilik Düzeyi Alt Boyutları	Kendine Yönelik	.082	-.291	-7.047	.000	
	Sosyal Kaynaklı	.066	.183	4.516	.000	

Tablo 3 incelendiğinde akademik öz yeterlik inançlarının ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin akademik erteleme davranışı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($r = .430$, $r^2 = .181$, $F = 45.324$, $p < .05$). Ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin akademik erteleme davranışını açıklama oranı % 18.1'dir.

3.4. Ergenlerin Cinsiyetine Göre Akademik Erteleme Davranışları ile Akademik Öz Yeterlik İnançları ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Ergenlerin cinsiyetine göre akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız Örneklem t-testi sonuçları Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4.

Ergenlerin Cinsiyete Göre Akademik Erteleme Davranışları ile Akademik Öz Yeterlik İnançları ve Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Puanlarının Farklılaşmasına Yönelik Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Akademik Erteleme	Kız	383	54.26	13.26	600	2.585	.010
	Erkek	219	57.22	13.94			
Akademik Öz Yeterlik	Kız	383	65.42	12.91	600	3.688	.000
	Erkek	219	69.48	13.15			
Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik	Kız	383	30.90	6.71	600	0.699	.485
	Erkek	219	31.30	7.08			
Sosyal Kaynaklı Mükemmeliyetçilik	Kız	383	28.82	8.54	600	2.962	.003
	Erkek	219	30.89	7.69			

Tablo 4 incelendiğinde ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeğinin sosyal kaynaklı alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < .05$), mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeğinin kendine yönelik alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > .05$). Ortalamalar incelendiğinde bu farklılığın erkekler lehine olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle erkeklerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeyleri kızlara göre daha yüksektir.

3.5 Ergenlerin Sınıf Düzeyine Göre Akademik Erteleme Davranışları, Akademik Öz Yeterlik İnançları ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Ergenlerin sınıf düzeyine göre akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5.

Ergenlerin Sınıf Düzeyine Göre Akademik Erteleme Davranışları, Akademik Öz Yeterlik İnançları ve Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Puanlarının Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	n	X	sd	F	p	Eta Kare
Akademik Erteleme	9	167	53.13	13.216	2.291	.077	.011
	10	149	55.46	12.670			
	11	155	56.48	14.045			
	12	131	56.69	14.259			

	9	167	67.05	12.548			
Akademik Öz Yeterlik	10	149	65.11	12.484	1.562	.198	.008
	11	155	67.14	15.001			
	12	131	68.46	12.097			

Tablo 5 incelendiğinde ergenlerin akademik erteleme davranışlarında sınıf düzeyi değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p=.077>.05$). Akademik öz yeterlik inançlarına bakıldığında sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p=.198>.05$). Ergenlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyi Ölçeğinin Kendine Yönelik alt boyutu puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p=.762>.05$). Ergenlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyi Ölçeğinin Sosyal Kaynaklı alt boyutu puanlarının ise sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=.045<.05$). Ergenlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyi Ölçeğinin Sosyal Kaynaklı alt boyutunda 11. sınıf öğrencilerinin puan ortalaması ($\bar{X}=30.74$), 12. sınıf öğrencilerinin puan ortalamasından ($\bar{X}=28.11$) anlamlı olarak daha yüksektir. Başka bir deyişle 11. sınıf öğrencilerinin sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeylerinin 12. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5'de yer alan Eta Kare değerlerine bakıldığında, sınıf düzeyi değişkenine göre, ergenlerin kendine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri ve akademik öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir farkın olmadığı, akademik erteleme davranışı ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında görülen anlamlı farkın ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu duruma göre, sınıf düzeyi değişkeninin ergenlerin akademik erteleme davranışı ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeyleri üzerindeki etkisinin, kendine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri ve akademik öz yeterlik inançları üzerindeki etkisine göre daha büyük olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada ergenlerin akademik erteleme davranışı ile akademik öz yeterlik inançları arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin kendilerini yeterli hissettikleri akademik sorumlulukları ertelemekten yerine getirmeleri ile açıklanabilir. Alan yazında bu konuyla ilgili yapılmış olan çalışmaların araştırma bulgusunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Akbay ve Gizir (2010), araştırmasında akademik erteleme davranışı ile akademik öz yeterlik inançları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Ayrıca, Ekinci ve Gökler (2017) yaptığı çalışmada öğrencilerin akademik öz yeterlik inançları ile akademik erteleme davranışları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre öz yeterliği düşük olan öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinin yüksek olacağı söylenebilir.

Araştırmanın diğer bulgusuna göre ergenlerin akademik erteleme davranışı ile Mükemmeliyetçilik Düzeyi Ölçeği alt boyutlarından Kendine Yönelik alt boyutu puanı arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durum mükemmeliyetçi kişilik özelliğine sahip olan ergenlerin başarısız olmama ya da sorumluluklarını geciktirmeme amacıyla akademik erteleme davranışında bulunmalarıyla açıklanabilir. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, denence bulgularıyla paralellik gösterdiğini görüyoruz. Çakıcı (2003), araştırmasında kişinin kendine yönelik mükemmeliyetçiliği ile akademik erteleme davranışı arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Ayrıca Sarıoğlu (2011) çalışmasında akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçiliğin düzen ve kişisel standartlar boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunduğunu belirtmiştir.

Araştırmada ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin, akademik erteleme davranışının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığı incelenmiş ve ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin, akademik erteleme davranışının anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Başka bir deyişle ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin, akademik erteleme davranışı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre ergenlerin akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri, akademik erteleme davranışını açıklamaktadır.

Bandura (1986) bireyin yeterli düzeyde yeteneğe sahip olmasının bireyin o göreve başlama ve devam ettirmesi konusunda itici bir güç olduğunu belirtmiştir (akt. Akbay ve Gizir, 2010). Buradan hareketle öğrencilerin akademik sorumlulukları ile ilgili yeterli düzeyde öz yeterliğe sahip olmalarının güdülenmelerini artırarak erteleme davranışının azalmasını sağlayacağı söylenebilir. Antony ve Swinson (2009), bir göreve başlamadan önce yapmaları gerekenleri listeleterek kontrollü ve aşırı titiz olmanın mükemmeliyetçi bireylerin davranış biçimi olduğunu belirtmiştir (akt. Sarıoğlu, 2011). Bu da mükemmeliyetçi bireylerin görevi erteleme ihtimalini minimuma indirdiklerini göstermektedir.

İlgili alan yazın incelendiğinde akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyinin akademik erteleme davranışını açıkladığını gösteren pek çok sonuç bulunmuştur. Çakıcı (2003) araştırmasında mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarıyla birlikte akademik erteleme davranışındaki varyansın % 25'ini açıkladığını belirtmiştir. Ayrıca Akbay ve Gizir (2010), yaptığı çalışmada akademik güdülenme, akademik yükleme stilleri ve akademik öz yeterlik değişkenlerinin akademik ertelemeyi yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca göre bu değişkenlerin ortak olarak akademik ertelemenin % 10'unu açıkladığı görülmüştür.

Araştırmada ergenlerin cinsiyetine göre akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeği alt boyutlarından Sosyal Kaynaklı alt boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı, mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeği alt boyutlarından Kendine Yönelik alt boyutunun ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Araştırmada, akademik ertelemenin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Akademik erteleme ile ilgili cinsiyete ilişkin bulgular alan yazında incelendiğinde farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Kınık (2015), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada akademik erteleme ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Çakıcı (2003) da yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin akademik erteleme puanlarının cinsiyete göre değişmediğini belirtmiştir. Deniz ve Akdoğan (2014), lise son sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırmada, akademik erteleme davranışının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Farklı çalışmalarda akademik erteleme ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilen çalışmalar da bulunmaktadır (Akdoğan, 2013). Elde edilen bir diğer bulgu olan kendine yönelik mükemmeliyetçilik puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucu da alan yazın tarafından desteklenmektedir. Sarıoğlu (2011) araştırmasında mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutunda cinsiyete ilişkin anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Ergenlerin akademik öz yeterlik düzeyi ve mükemmeliyetçilik ölçeğinin Sosyal Kaynaklı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Erkeklerin Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin Sosyal Kaynaklı alt boyutu ve Öz Yeterlik Ölçeği puan ortalamasının kızların puan ortalamasından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Başka bir deyişle erkeklerin sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeylerinin ve öz yeterlik inançlarının kızlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik öz yeterliğin erkeklerde kızlara göre daha yüksek olması çeşitli sebeplerle açıklanabilir. Schunk (2009) kız ve erkeklerin öz yeterlik konusundaki ölçme araçlarını cevaplarken farklı tutumlar sergilediklerini, erkeklerin öz yeterliklerini daha yüksek algılayarak o şekilde cevaplandığını, kızların ise orta düzeyde algılayarak o şekilde cevapladığını ifade etmektedir. Ayrıca toplumun erkek egemen yapısından dolayı erkeklere başarılı olma görevinin yüklenmesi ve bu şekilde yetiştirilen erkeklerin kendilerini daha yeterli algılamaları da bu duruma sebep olarak gösterildiği belirtilmektedir. Benzer şekilde üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada Kandemir (2014), öz yeterlik puanlarının cinsiyete göre anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Koparan ve diğerlerinin (2009), yapmış oldukları çalışmada erkeklerin sosyal öz yeterlik puanlarının kızlardan daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Özetle, araştırmamızdan elde edilen bulguya göre erkeklerin kızlara göre mükemmel olmaları gerektiğini sosyal olarak içinde yaşadıkları toplumdan yetiştirilme sürecinde öğrendikleri ve buna paralel olarak da kendilerini yeterli olarak gördükleri için öz yeterlik düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Alan yazında ulaşılan çalışmaların araştırmamızın bulgusunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik bulgularında erkeklerin kızlara göre daha yüksek puanlar alması toplumun erkeğe yüklediği imajın ve yüksek beklentilerin erkeklerin davranışlarında kendisine odaklanma, kendini eleştirme ve dışarıdan yapılan eleştirilere karşı duyarlı olma gibi sonuçlar doğurmasıyla açıklanabilir (Sarıoğlu, 2011). Ülkemizde ergenlik döneminde pek çok sınava maruz kalmaları ve iş bulma sorunu yaşanması nedeniyle erkeklerin yaşadıkları kaygı mükemmeliyetçi tavırlar sergileme şeklinde kendini dışa vurabilir. İlgili alan yazında araştırmamıza paralel sonuçlar bulunmaktadır. Sarıoğlu (2011) araştırmasında mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri, hatalara aşırı ilgi ve davranışlardan şüphe boyutlarında erkek öğrencilerin puanlarının kızlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Kandemir (2014) da araştırmasında mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiri algısı puanlarında anlamlı bir farklılık bulmuştur.

Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre ergenlerin sınıf düzeyine göre Mükemmeliyetçilik Düzeyi Ölçeği alt boyutlarından Sosyal Kaynaklı alt boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı, akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeği alt boyutlarından Kendine Yönelik alt boyutunun ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından Kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin sınıf düzeyine ilişkin bulgularının anlamsız oluşu, alan yazındaki bulgularla paralellik göstermektedir. Pamir (2008), araştırmasında mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutunun sınıf düzeyine göre anlamsız olduğu sonucuna ulaşmıştır. Camadan (2009), mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar alt boyutunun sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulgularına ulaşmıştır.

Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgularda akademik ertelemenin sınıf düzeyine göre anlamsız oluşu alan yazın tarafından da desteklenmektedir. Arslan (2013), araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme düzeyinin öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı olarak fark oluşturan bir etken olmadığını tespit etmiştir. Yıldırım (2011), araştırmasında öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Akademik öz yeterliğin sınıf düzeylerine ilişkin bulguların anlamsız olarak bulunması, ilgili alan yazın tarafından desteklenmektedir. Kandemir (2014), yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin öz yeterlik puanları arasında sınıf düzeylerine göre anlamlı fark olmadığını bulmuştur. Ayrıca Tekkurşun (2015) da çalışmasında üniversite öğrencilerinin öz yeterlik puanlarının sınıf düzeylerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucunu elde etmiştir.

Ergenlerin mükemmeliyetçilik ölçeğinin Sosyal Kaynaklı alt boyutu puanlarının sınıf düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ergenlerin mükemmeliyetçilik ölçeğinin Sosyal Kaynaklı alt boyutunda 11. Sınıf öğrencilerinin puan ortalaması, 12. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir. Başka bir deyişle 11. Sınıf öğrencilerinin sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeylerinin 12. Sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgularda sosyal kaynaklı mükemmeliyetçiliğin anlamlı oluşu, farkın hangi sınıflar

arasında olduğuna bakıldığında daha anlaşılır hale gelmektedir. Bulgulara bakıldığında, 11. Sınıf öğrencilerinin sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik puanlarının 12. Sınıf öğrencilerinden yüksek oluşu, ergenlerin yaşlarının ilerlemesiyle birlikte kazandıkları bağımsızlık duygusuyla açıklanabilir. Sarıoğlu (2011), yaptığı araştırmada mükemmeliyetçiliğin aile beklentileri alt boyutunda sınıf düzeyine ilişkin anlamlı bir fark olduğunu bulmuş, bu sonuca göre 1., 2. ve 3. Sınıf öğrencilerinin aile beklentileri puanlarının 4. Sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Pamir (2008), araştırmasında, mükemmeliyetçiliğin ailesel eleştiriler ve aile beklentileri alt boyutlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olduğu verilerini elde etmiştir.

Araştırma sonucunda ergenlerin akademik erteleme davranışı ile akademik öz yeterlik inançları arasında negatif yönde orta düzeyde ilişki olduğu, akademik erteleme davranışı ile mükemmeliyetçilik düzeyi ölçeği alt boyutlarından Kendine Yönelik alt boyutu arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Akademik öz yeterlik inançlarının ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin akademik erteleme davranışı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Erkeklerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeyleri kızlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sınıf düzeyi değişkeninin ergenlerin akademik erteleme davranışı ve sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik düzeyleri üzerindeki etkisinin, kendine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri ve akademik öz yeterlik inançları üzerindeki etkisine göre daha büyük olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre sunulan öneriler iki grup halinde aşağıda verilmiştir:

4.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Akademik öz yeterlik inançlarının ve kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin düşük olması ergenlerin akademik erteleme davranışını artırmaktadır. Bu bağlamda okullarda görev yapan öğretmenlerin, öğrencilere akademik öz yeterlik algısını düşürecek sorumluluklar vermeleri önlenmelidir.
2. Ergenlerin akademik öz yeterlik inancı ve mükemmeliyetçilik düzeyinin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunun bilinmesi öğrencilerde görülen akademik erteleme davranışını azaltmaya yönelik çalışmalarda öğretmenler için yön gösterici olacaktır.
3. Farklı cinsiyete ve farklı sınıf düzeylerine sahip öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının farklı değişkenlerle ilişkili olduğu sonucunun eğitimin paydaşları olan öğrenci, öğretmen ve veli ile paylaşılması akademik erteleme davranışının azaltılmasına yardımcı olabilecektir.

4.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmada ergenlerin akademik erteleme davranışları, mükemmeliyetçilik düzeyleri ve öz yeterlik inançları cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelenmiştir. Bu inceleme farklı demografik değişkenler dikkate alınarak genişletilebilir.
2. Bu çalışma Samsun'un İlkadım ilçesinde okuyan ortaöğretim öğrencileriyle sınırlıdır. Araştırmanın daha geniş bir çalışma grubuyla tekrarlanması ve farklı denenceler ilave edilerek çalışmanın detaylandırılması alana katkı sağlayacaktır. Ayrıca çalışma sonucunda elde edilen veriler incelenerek bu sonuçların nedenleri üzerine araştırmalar yapılabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Çalışma, Helsinki Deklarasyon'u çerçevesince gerçekleştirilmiş ve ilgili kurum ve kişilerden gerekli izinler alınmış, gönüllü katılımcılarından bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Çalışmada katılımcıların gizliliği korunmuştur.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu çalışma, ilk yazarın Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ'ın danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinin bir parçasıdır. Bu süreçte HK, çalışmanın tamamında danışmanlık hizmeti vererek katkı sağlamıştır.

Destek Beyanı

Bu çalışmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) (PYO.EGF.1904.17.007, 31.05.2018) tarafından fon desteği almıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

5. KAYNAKÇA

Akbay, S.E., & Gizir C.A. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: Akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60-78.

- Antony, M. M., & Swinson R.P. (2009). *When perfect isn't good enough: Strategies for coping with perfectionism*. New Harbinger Publications (2nd Ed.): CA.
- Arslan, A. (2013). *Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının karar verme stilleri ile ilişkisi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Aydoğan, D., Özbay, Y. (2012). Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı, öz-yeterlilik açısından açıklanabilirliğinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(3), 1-9.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: a social cognitive theory*. Englewood cliffs, N. J: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Baş, A. U., & Siyez, D.M. (2010). Adaptation of the child and adolescent perfectionism scale to Turkish : The validity and reliability study. *Elementary Education Online*, 9(3), 893-909.
- Camadan, F. (2009). *Ortaöğretim öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakıcı, D.Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik- Berber, Ç., & Odacı, H. (2015). Akademik erteleme davranışının bazı kişisel ve psikolojik değişkenlere göre açıklanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 31-47.
- Deniz, M.E., & Akdoğan, A. (2014). Farklı depresyon anksiyete stres düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesi. *Psikolojik Danışma ve Eğitim Dergisi*, 1 (1), 28-44.
- Ekinci, E., & Gökler, R. (2017). Ortaöğretim öğrencilerinin akademik özyeterliliklerinin ve akademik erteleme davranışlarının öğrenilmiş çaresizlikleri üzerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 378-385.
- Ersanlı, K. (2005). *Davranışlarımız, gelişim ve öğrenme*. Eser Ofset: Samsun.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Boucher, D. J., Davidson, L. A., & Munro, Y. (2001). *The Child and Adolescent Perfectionism Scale: Development, validation, and association with adjustment*. Unpublished manuscript, Department of Psychology, University of Columbia, Canada.
- Gürültü, E. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Haycock, L. A., McCarthy, P., & Skay, C. L. (1998). Procrastination in college students: the role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling and Development*, 76, 317-324.
- Janssen, T., & Cartoon, J. S. (1999). The effects of locus of control and task difficulty on procrastination. *Journal of Genetic Psychology*, 160 (4), 436-442.
- Kandemir, M. (2014). A model explaining academic procrastination behavior. *Pegem Journal of Education & Instruction*, 4(3), 51-72.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayınevi.
- Karataş, H., & Bademcioglu, M. (2015). The explanation of the academic procrastination behaviour of pre-service teachers with five factor personality traits. *The International Journal of Research in Teacher Education*, 6(2), 11-25.
- Kınık, Ö. (2015). *Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile fonksiyonel olmayan tutumları, depresyon düzeyleri ve benlik saygıları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kırdök, O. (2004). *Olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Koparan, Ş., Öztürk, F., Özkılıç, F., & Şenışık, Y. (2009). An investigation of social self-efficacy expectations and assertiveness in multi-program high school students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 623-629.

- Lee, E. (2005). The relationship of motivation and flow experience to academic procrastination in university students. *The Journal of Genetic Psychology*, 166 (1), 5-14.
- McKean, K. J. (1994). Academic helplessness: applying learned helplessness theory to undergraduates who give up when faced with academic setbacks. *College Student Journal*, 28, 456-462.
- Milgram, N. A., Batori, G., & Mowrer, D. (1993). Correlates of academic procrastination. *Journal of School Psychology*, 31 (4), 487-500.
- Muris, P. (2001). A brief questionnaire for measuring self-efficacy in youths. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 23, 145-149.
- Özer, A., & Altun, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(21), 45-72.
- Pamir, Ç. O. (2008). *Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Pajares, F., & Schunk, D. L. (2002). *Self and self-belief in psychology and education: An historical perspective. Improving Academic Achievement*. New York: Academic Press.
- Rice, K. G., Ashby, J. S., & Slaney, R. B. (1998). Self-esteem as a mediator between perfectionism and depression: a structural equations analyses. *Journal of Counseling Psychology*, 45, 304-314.
- Sarıkaya -Aydın, K., & Koçak, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik erteleme düzeylerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 17-38.
- Sarıoğlu, A.F. (2011). *Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Schunk, D. H. (2009). *Öğrenme teorileri: Eğitimsel bir bakışla*. (Çev. Ed. Muzaffer Şahin), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Senecal, C., Koestner, R., & Vallerand, J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *The Journal of Social Psychology*, 135 (1), 607-619.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503- 509.
- Tekkurşun, G. (2015). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarının incelenmesi (Gazi ve Kafkas Üniversitesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Telef, B.B. (2011). *Özyeterlikleri farklı ergenlerin psikolojik semptomlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Telef, B.B., & Karaca R. (2012). *Çocuklar için özyeterlik ölçeği; Geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 32, 169-187.
- Toker, B. (2014). *Bilişsel davranışçı kurama dayalı olarak geliştirilen akademik erteleme davranışıyla başetme beceri eğitimi psikoeğitim grup yaşantısının üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Türk Dil Kurumu (2018). *Mükemmeliyetçilik*. [Çevrim- içi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?arama=gts&option=com_gts&kelime=m%C3%BCkemmelliyet%C3%A7ilik], Erişim Tarihi: 08.05.2018
- Ünal, M. (2013). *Lise öğrencilerinin akademik güdülenme düzeylerinin bazı değişkenler açısından yordanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yıldırım, Ü. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik belirtilerinin sosyal destek algısı ve akademik erteleme açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

6. EXTENDED ABSTRACT

Academic procrastination, which is a sub dimension of procrastination, is an unique form of procrastination. Academic procrastination means leaving tasks to the last minute such as preparing for an exam and doing a project or homework. It is found that when academic procrastination becomes a habit, it decreases life quality and performance of students. Understanding the reasons for procrastination and its roots are prerequisites for finding solutions.

The aim of the study is to examine the relationships among academic procrastination behaviors, self-efficacy beliefs and perfectionism levels of adolescents. It is descriptive study designed as a relational screening model. A relational screening model aims to describe the presence and degree of a change between two or more variables. The study sample consisted of 602 students, 383 of whom were female while 219 were male who were attending high schools in the İlkadım district of Samsun city in the 2016-2017 academic year. The data collection instruments of the study included the Academic Procrastination Scale which was developed by Çakıcı (2003) to determine students' academic procrastination inclinations, and The Child-Adolescent Perfectionism Scale which was developed by Flett at al. (2000) and adapted into Turkish by Baş and Siyez (2010). Additionally, the Self-efficacy Scale for Children, which was developed by Muris (2001) and adapted into Turkish culture by Telef and Karaca (2012) was used to specify students' social, academic and emotional self-efficacies. With the aim to collect data about students' demographic properties, a personal information form developed by the researchers was applied, as well. The study data was analyzed with Pearson Product-Moment Correlation Analysis, Multiple Regression Analysis, t-test and ANOVA. To the study findings, there was a medium and negative significance relationship between the adolescent's academic procrastination behavior and academic self-efficacy beliefs, which can refer that students had adequate level of self-efficacy to complete their academic tasks without postponing them. The findings in literature are in parallel with these findings. In his study, Akbay (2009) found a negatively meaningful correlation between procrastination and academic self-efficacy. Also, Ekinçi (2011) found a similar negative relationship between students' academic self-efficacy and academic procrastination behaviors.

A negative and slightly significant relationship was found between academic procrastination behavior and the "self-oriented" sub dimension scores of the perfectionism scale. The participant adolescents' academic self-efficacy beliefs and perfectionism levels were found to be meaningful predictors of their academic procrastination behaviors. Çakıcı (2003) expressed that with its sub dimensions, perfectionism explained 25% of the variance in academic procrastination behavior. Also, in his study Akbay (2009) concluded that academic motivation, academic attribution styles and academic self-efficacy were the predictors of academic procrastination. In this sense, all of these variables were seen to predict 10% of academic procrastination.

The participant adolescents' academic procrastination behaviors and academic self-efficacy beliefs statistically significantly differ in terms of gender while no difference was seen in terms of class level variable. The scores from Social Oriented sub dimension of the perfectionism scale significantly differ in terms of both class level and gender variables while no differences was found in Self-oriented sub dimension in this sense.

The study results showed that there was a negatively medium level relationship between academic procrastination behaviors and academic self-efficacy beliefs of the adolescent, and that again a negative and low relationship was found between academic procrastination behaviors and Self-oriented sub dimension scores. In this sense, academic self-efficacy beliefs and perfectionism levels were influential on academic procrastination behaviors. Males' academic procrastination behaviors, academic self-efficacy beliefs and social-oriented perfectionism levels were higher than females'. It was also concluded that the effects of class level variable on academic procrastination behavior and social-oriented perfectionism levels were more influential than self-oriented perfectionism and academic self-efficacy beliefs. In the light of the study results, implications are presented in two different groups below:

Implications for Practitioners

1. Low level of academic self-efficacy and self-oriented perfectionism increase academic procrastination among the adolescent. In this sense, teachers at schools should not give tasks and responsibilities to students that might decrease their academic self-efficacy.
2. Since it is proven that adolescents' academic self-efficacy beliefs and perfectionism levels play an important role in academic procrastination, this fact can guide teachers to diminish such procrastination behaviors among students.
3. The academic procrastination behaviors of the students from different genders and class levels are related to variables. This fact should be shared by students, teachers and parents, and they should be informed about it so as to decrease such procrastination behaviors.

Implications for Researchers

1. This study examined adolescents' academic procrastination behaviors, perfectionism levels and self-efficacy beliefs in terms of gender and class level variables. This analysis can be extended considering different demographic variables.
2. This study is limited to the high school students studying at İlkadım, Samsun city. It can be conducted with a wider sample and different variables, which is thought to contribute to the field. Also, the study results can be analyzed, which in turn result in new studies on the causes of these results.